

kon nadien nog belangrijk oplopen. Tegen het einde van de jaren '30 bleek dat negen regenten, wilden zij niet in een onhoudbare positie komen te verkeren, onmiddellijke financiële hulp van het gouvernement nodig hadden. Die hulp werd verleend en alle regenten konden nadien voor noodzakelijk geachte uitgaven desgewenst de beschikking krijgen over renteloze voorschotten; zij werden daardoor minder afhankelijk van Chinese of andere geldschieters en ook beschermd tegen de verleiding om in hun geldnood te voorzien door ongeoorloofde praktijken. Die praktijken kwamen, schijnt het, nogal eens voor – het gouvernement deed de ogen dicht. Slechts één regent werd ooit gerechtelijk vervolgd wegens corruptie; dat geschiedde in '38.

★

Regenten, *patih's* en *wedono's* werden benoemd door de gouverneur-generaal, de assistent-*wedono's* en de lagere bestuursfunctionarissen, behalve de *dessa*-hoofden (die werden gekozen), werden benoemd door de residenten. Aldus de formele regels. In werkelijkheid werden bij al die benoemingen meestal de voorstellen van de regent gevolgd.

Niet alleen de regenten maar ook de overige functionarissen werden door het gouvernement bezoldigd. Zij ontvingen lagere bedragen dan de regenten, de *patih's* aan het einde van de jaren '30 bijvoorbeeld ca. f 500 per maand, de *wedono's* ca. f 300, de assistent-*wedono's* ca. f 200. Precies als voor de regenten gold voor deze lagere functionarissen dat zij krachtens de *adat* zorg droegen voor het levensonderhoud van talrijke verwanten – ook van hen zaten velen in de schuld.

In de negentiende eeuw hadden de meesten van die lagere functionarissen louter hun opleiding gekregen als dienaren van de regent: zij waren, in de regel slechts als zij van adellijke afkomst waren, als onbetaalde 'leerling' bij hem gekomen en verwierven zij zijn gunst, dan konden zij na verloop van tijd (meestal pas na veertien jaar, soms na een nog veel langere periode) ergens in zijn regentschap een betaalde functie krijgen. Het gouvernement voerde in 1911 een nieuwe regeling in: alle 'leerlingen' kregen als hulpschrijver een maandsalaris van f 10, hun aantal werd beperkt, zij dienden achttien jaar te zijn en zij moesten, alvorens hulpschrijver te worden, een hoofdenschool, een *Osvia* of een hbs doorlopen hebben. Deze regeling leidde er toe dat geleidelijk meer inheemsen die niet van aristocratische afkomst waren, onder de inheemse gezagdragers werden opgenomen. Met dat al was toch in 1930 de situatie